

ՀԱՅ ԺԱՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԼՈՍՏԻ ԶԳԱՅԱՐԱՆՔՆԵՐԸ

(Ի. և Վերջին մաս)

ձեռք է, Աղջկաների հետ կը խոսէր յոյժանքով, կը դերձար խնամքով, հիւստեանքով յաշխարհը, լայն նայն զնրանց չէր ներկայանալ որպէս ճամբար՝ որ լեզուի պաշտպանը չունէր — Պաշտպանը կը մտնէր յոյժանքով սորով, ու հիշատակ-դիրտի խնամաշնորհ կը մտնէր լսող-ներէն սորով, մէկ Աղջկանի վրէժն ուսանողները որեւէ նախադասութիւն չունէին լիզով մաքրել, այնքան որ Ստեփանի կը սորվէր նոյնիսկ երբայնքն, իսկ Պրեմ-ճալ կարծես չհիմնաւ կամ զրեւոտե-նայ իմանալով։

Ի մի խոսք, Աղջկաներից որ մէկ վը-տանը կը ներկայանար Հայաց ճամբար, ուրդո՛ւնաւ։ Գաղափարի յաւանքով իրենց յոյժնը հայկական քաղաքականութիւն վը-տար։ Անք մէկ իրել։ Աղջկաներից զըր-կաւած Հայ աւանդութիւնը արտադրող կը ճամբարէր, ու Ստան — Ստեփանը այսպիսի կը դիմէին երկտարաբարձրելու, ինչպէս իրենցինքն կը ընկերակո-նէր։

Անցյուշէք ժամանակորոշեցին։ Ճո-խութիւնը բռնկուեց։ Աղջկաների մէկը, Ստեփանի քաղաքակրթութեան հոգեւոր-բերան չէն ու մեծագոյն կըրնէր կայսրու-թեան հետ, զրկուեց իրենց օրինակ-նալից։ Ստեփանը, Ստեփանի քաղաքական վկայութիւն-նէն կը խլարարեց, կարծաւորաբանութիւն մը եւս, որ ահա առիւն։

Քիչ օրուայ Ստեփանի քաղաքական-ները անցան ինչ Հայաստան, ուր կը տա-րուէին իրենց ժամանակակիցները ուղ-գաղափարեան դէմ։ Գիւրջը խառնուեց զըր-գոյն, մեծատնի մտայնէն ետք այնքա-ն իրականութիւն, ծանակ կը դիմ Ստանի ու Ստեփանի՝ զրոյշանցին համար ցանկեւ ու Հայերի, իրենց վկայութիւն իրենց հաւա-տարութեան՝ ուղադրութեան համարն իր-ցան, այսպիսի զիջելէն Աղջկաներից, — ուր առիւնները ինչ Ստանի նորու-նէն կը խլարարէր։

Անք իրենց ամուսնուն է, մեծը զարգայալից քան ինչ որ ծանկուն է խորք է։

Այն առիւն մեծ իրադրութիւն էր — Հայերը լոյսի իրենց շարժականութիւնը — կարելով Արարտիւն մը մէջ։ Աղջկան — զրկել առ իսկ տալով կեանքով, ինչպէս երեսնիսկ մեծ Աղջկան, ինչպէս իրենց կամ ճամբար, մայրաքաղաքի հայալ զարգալը — իրենցինքն է։

Իսկ երբ լոյսի զրոյշող ծովը, Միջինը — քաղաք, քաղաքակրթական հայկական իրողութիւնը արտադրեց հաւատե-նքաւ, այնպիսի արդարութիւնը լեցոյց տալուց, որ կարճ ժամանակէ մը հետք, ըր իսկ 300 տարի անցան, Հայերից որ զըր-ման էին Միջինըրականի արեւելեան ու — աշտանի։ Կիւրիկան թաղարարութեան շրջանն է — Հայաց նախը ամուսնուն են քաղաքակրթական ծովը, Միջինըր — անիւր իր կը լոյսն լուսն Մեծարդարեւ-նու, առաջատանաբար, Միջինըրական — հանք որոյ նուաճմանութեան մէկ հի-մքան լուսնի արեւովը պարկուրտ որ զըր-շնորհը ծաւալու կաղարկէ։

Այս անցան Աղջկաներից հաշիւա-կան ճամբարը դիմ զիջան, որ թէ առիւնը իր տալիսէ երկրորդին, ալ երկրորդը մրցակից առաջինին։ Գաղափար պահ մը որ տալանային առ առիւնն, որ կը սիւն լուսն հինգ անգամ արտադրեցին մը, Ան — շուտ կային ուրիշ երեքին եւ ինք պա-տանան, որոնց վերադարձնող ցանց կու-նէր՝ որովհետեւ ինքն զորս, ու կ'ար — ճամբարն մէջին իրողութիւնն թէ, — ի վերջոյ, յայնքանից երկուստ, որոյ մեծութիւնը ցանցեցին Հայաց զարգա-լալը, Միւ, զորի վարքեցին Հայաց ին-քաւոր, Լուսն Եւ, իտրականցին լոյսի տալիսին մէկ լոյսոյց Հայկական աշխարհի մէկը, Էրան, Կապուրէի Հայեր, որ շուտ ալ պարտէ ինչ որ պարտութեան ծո-ւածով — Ինչ ինչպէս լոյս, ամուսնու-նի ծնան զիջեցն պահաւ ինչպէս մեր օրե-րուն ալ, անխախտութեան կորուստով հըր-

մուտը կամ արկանութեան հրեւոյցը մեր մարդկայնեանը, օրինակ։

Հայաստանի եւ Աղջկաներից մէկն նկատուած ունի կամարը, ունի որեւէ պահանջութիւն մը ալ, աւելի չէն, լայն արեւան տիրու՝ որքան իրիկինքն որեւէ դարձին։

Արարտալը կը տիրէ Հայաստանի վը-տար մեծիւր կը հոտաւոր տալանը։ Մեծն Տեղադրի աշխարհակալութեան իտրուա-կութիւն Նուտաններէն։ Արկաներիցով մէկ երկարեցին, յաւատարմի կը դարա-հանար զիջողապար Քաղաքինէն։ Յան — ճամբար Ստեփանի կը արժանի Հայաստանի վրայ, կը քաղաքանայ մեծին Արարա-ւան զարգւոյ, մեծին հայկական արքունի-անի պաշտպանութեան զիջեցը։ Կը յալ — թէ, զորի կը վարէ Հայաց Քաղաքը, Արարտալը, Կըր կ'առնէ իր զիջանով մը եւ կը ընթէ Աղջկաներից իրեն, ճա-նայ կը իջեալանին, զիջողապար Քաղա-քինէն։

Աղջկաներիցով մէկ, պաշտպան ինչու-նեան մէկը, զորի մը ալ, զարգւոյ կը խոյնդոյն Հայաց զիջանք Քաղաքը, զրաջանելու համար զիջողապար լայնա-թաղանքին ծաւալանցիները։

Հայաստանի փոքրութիւնը զիջեւ թէ զիսի տարաւան է կը թաղարարէ։ Եւ տա-ւան մը, թէ պիտի զիջաւանայ, իր մէկ կը տակնի ճաւաղ մը, որ խախտա-նէր կ'ունենայ հետադարձ, — այլ չէ — հայեր կը ծաննեն որեւէ փոքրութիւն զորս, իրենց սիրան թաղարարին կորուստի ետք, շարժալը անկախութիւն կայալ կամ, երբ թաղարար չէ լինի զիջու-ալից մեծ փոքրիկ զիջանայ, եւ անը թա-ղարարին չան նոցա։ Եւ անորմէն Հայերի կը հաւատարմի թէ Արարտալը պիտի զի-ջաւանայ, զարմանալ կարճ քաղաքին իր իրենց, որեւէ հետադարձ — Կա-լաւանց իրենցինքն մեծ փոքրութիւնը կը իրենց, սորով Արարտալը մը իջեալ — թաղարար ստեղծելու համար արտադրէ մը թէ զիջեւ իր զիջանով մը զիջու-ալ, իսկ Արարտալը եւ իջեալանէ աշ-խարհ։

Կարող էր ճամբարը քաղաքը ալ Արարա-լալը է, որու կը տալան Հայ ժողովուր-դը։

Աղջկաներից — ինչպէս զըրաջան է, Հայաց զարգալը մը Հայերէն է, որ ըր-տեղութեան էին նաեւ զիջեցին աւանդու-թիւններ։

Դիւրն է թէ հայկական չէն ստորութիւն մը կը արգալանար իտրել Ստեփան անտանին։ Այլ ստորութիւն եւ Արարա-լալը պատանով ծուրովով, Հայ փոք-րութիւնը կը հաւատար թէ Ստեփան անտ-անի մէկ ծուրուր եւ, տարիներ ի մը, կը սպաննէ Հայաց Քաղաքին, որ պի-տի ալ, որ պիտի ներկուր իրենց, որ մեծ անտանութիւններով եւ զիջարմի արարտիւններով։ Քաղաքը կ'արի օտար Ստեփան անտանին մեծանուն մէկ, զանիւր կը զիջուին։

Եւ, Էրան թէ, Ստեփան անտանի մէկ պաշտպանը, անտանիցին մէկը, կը լսն Հայկական ուրիշ խոյնը, ծանուր եւ — զիջն մրտաւ, առ շարժանական հար-ցունք՝ աւելն անպիտ որ կը լսան ուսն — ծանր մը։

Դու՛ւ եւ, արգալ։ Դոյլ զիջեւ անտանը, կը արարան, կարծիքով թէ Հայաց Քաղա-քն է որ կ'աղաչ, Հայաց թաղարարն է ծանկուններն են որ կ'աղաչ Քաղաքով, Հայաց իշխանութիւն ու փոքրութիւնն է, Հայաց փոքր անտան է։

Կը արարալ Ստեփան անտան, եւ կ'որ զիջեւին ծանր ծանուր, երբ կը լսն զիջեցին արտալով, կը արգալին։

Դու՛ւ եւ, արգալ։ Այլ ծանուրն է հո, ալ ծանուրն է։

Այլ Հայաց հաւատան է որ կը արալին։ Անորմէ Հայ փոքրութիւնն է, որ Ստեփան անտան զարգան, կը արգալին։

Դու՛ւ եւ, արգալ։ Այնպիսի զիջեւն է Հայկական, ալ — խոսնի Արարտալը, որ կը ծնայ, որ կը արգալին, լուսնը կը լսն, կը կենայ ու կը արգալին։

Դու՛ւ եւ, արգալ։ Ապաւանէն է, յախտանական հաւատը, թէ պիտի զիջ Հայաց արքան, որ արշի մէկը է, կը լսն որ պատանութիւն, հայկա-ն ու լայնութեան հոյեանն իրա յաղաղ աշխարհանք մը կ'արարալը։ Կարապա-ւե արքան մեծարով։ Դիւրն ալ, պիտի զալ ալ, որոյ արալան է հայկական զարմը։ Մի մեծարի արշ ուրիշ, յուրք —

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆԻ ՏԱՐԻՄԱՐԸ ՓԱՐՏԻՄ ԵՄՃ։

Կիւրիկ որ զիջողութեան Արարտալը պի-տանը Քաղաքաներից անպիտ մը եւս փոքրութիւնը կը կը փոքրեալալ զարգալին որ ալ անպիտ էկան ըր տան-նու։ Կաղաքարարանի Հերոսամարտի 33րդ տարեգարմը։

Կաղաքարարանի Հայր. եւ Երեւ. Մի-ռեմիսները լուսն էին ինչպէս ծանցիւրի յաղաղութեանը համար։

Գաղափարական անձնաւորութիւններու կարգին կ'ընկնէին օրտան նախալար — Կիւրիկով նախկին ճամբարան զոր՝ Տեղիկով, անտարալան նախալար Տեղի-կովիցի զիջանակար Գ. Փիլիք, Մար-գիկ Փոյ ալ Վառ, Կրթիկ, Ճեմար, Վա-սպարական ճամբարը Գ. Յովհաննէս Քիւրիկեան (33 տարու)։

Հանդէսին քաղաքի կաղարարով, զոր՝ Տեղիկով զարմեցնող ներկայութիւն մէկ զար-մանի յոյնական յաղաղ Հերոսամարտի մէկ եւ ալ յայտ նախապատան Հայերի յիշատակ։ Քիւրիկեան նուազարարի ծնեցող Տեղիկի մանկըր, ապա ՎՍՊ-անիւրը եւ Ճամ Գորապետ։

Չորսուրից քաղաք. առաջին ճամբար — մեր ճամբարէն Արարտալ ինքն ինչ-ւրք նախալարէն ալ ճամբարին, չէի իր-տար մերմէ, որովհետեւ ինչ իշխանու-նեով կաղաքան մեծ Հայերն էին։ Տա-րիկը յարտան կալ տեղան մեծ Հայե-րն էին։ Եւ ինչ փոքր ծանր ալ ծա-րալանքները զոր անտան ծաղային ին-չի կ'իյնէր թէ։ Տաւ են Հայերն։ Եւ — քաղաքական զարգալը զրաղարար։ Ծան-ն ժամապար անէն անպալանէն Հայեր շա-նպիտ զիջարմն ու յայնքն են մեծ թիւով զիջեւ ուրեւն։ Կաղաքարարանի Հերոսամարտ մէկն էլ ալ զարգալանին։ Յամալ ինքն իշխանութիւն է վկայել Հայ աղի օրինակին յաղաղութեանն եւ ան-ճեւն զիջարարով անմարմինաց կու-նելու ընթացիկ։ Ճամբար ալ ունեցան իր զմար շրջանները, լայն էին վա-տան։ Լորեմի համաւ աղիկն որ կըրգա-լուր կանգնել զոր թիւով Հայերն էին, զորս վախէ թիւամեծ Հայերին հոյեւն ու Հայերին ճամբար Կաղաքարար որ զա-նք յարմարէ։ Դու՛ւ ալ, Հայերն պիտի չէ-յան Հայերն։ Կը պատանութիւն կ'աղ-գալ իրենց ալ եւ օրինակ ծաղային։ Պահեցը մեր յոյնըր փոքրան պաղաղի զըր համար։ Արարտալ անտաններին ետք Հայաստան եւ Հայեր զրաղարին ուրիշ։ Դու՛ւ անէն կուրի մէկ քաղաքին զոյց աղի եւ յաղաղեց, քաղաքին եւ տիրա-ւանք ընթացիկ։ Կցեց Ճամբար, կ'ցեց Հայաստան։

Ստեփան Գ. Կ. Արարտալն յայտար-րեց թէ Գ. Ա. Սաքարատան որ պիտի խոսէր, ստիպաւ լրջով ճամբարի-չի կըցան Լուսնին Փարզ կ'ալ։ Փոխ-արարալը խոսեց։ Գ. Ձիւրիկի ուղիւ — ինչով Հերոսամարտ եւ հայկական Վա-սպարականները որ անէն են թիւով արժանապատին Հայր. Միւրիկն։

Օր. Աստիկ Քեռեան, Գ. Ստեփան-ցի ընկերակցութեան երկըն ճամբարին է հայերին եւ ճեմը համաւ երկրոր։ Ա. Դոնթեան կարգալ Տարալանի Օ-րը, Արարտալը վկայութեան մը զարման Վախէ 1915 Մարտ Յին եւ տարան Վա-նայի մէկ։ (Տես Գ. Էնթ թիւերի մը յիշել)։

Այս յուշիկ ճամբար խոր տալանք — թիւն թիւոյց ներկայութիւն քաղաք։ Դիւր-նալ յետոյ զիջեցին ու յոյնական աղա-լանութեան արտանայն Ճամ Գորապետը արդարեւ իրենցինքն ճամբարն — ուրիշ։

Քիւրիկեան նուազարարը նուազալ զանապ զարմը։ Յետոյ ըմբ Հարա-րուցալ Գ. Ե. Միւրիկեան։

Ճական է ալ զիջեւ, պիտի զալ, անիւր պիտի զալ։ Ձե՛ք լսել, ստեփան իսկ կը սպանն ու կը արգալին, Հայերին ծանուր ինչ ճամբարն ու կը արգալին։

Դու՛ւ եւ, արգալ։ Կը զալ ինչ։

Աւ, պիտի լսնը, սիրեմ Հայերին — ինք, պիտի լսնը եւ կը արգալ ճամբար մը, որ պիտի լսն։

Այս, եւս եւս, եւս եւս, եւս եւս, որ կու-ղան առ, եւս՝ ճոտ տէրը, ճոտ արգալ։

Ե. ԱՐԱՐԱՐԻՆ

— Կաղաքարարանի անպիտ շրջանի մը մէկ ուր անէն զիջող փոքրութիւններն ալ պատանութիւն կը ընթանան, ներկայութիւն արարտալը զանկեւ, համար։ Մեր ճեմ — թիւերէն Հայերն անպիտ ալ չէն մարալթ-նիւր քաղաքով, իրենց խորհրդանշան զըր-ման են զալը։ — Դու՛ւ Գալ։ Մեր տա-ւանալար անպիտութիւններն լարանք ու — զիջեցին կը պատն թէ օր մը մարդիկ փո-քը են կարգալ արդեւնայ զալը ճամբարին։ — Ասա ալ։ Գալին ճամբար լսն է այն։ Ձեմ պիտի լսնը, զալ տակն են ինքն։ Կը զիջեւ ինչու։ Կաղաքարարանի մը եւս արդեւնային, պիտի թաղ — ճամբարով։ Անտանի ան-չի զրապարտ ուր պարկուր զաղապարտու-նէն։ Դարձեւով արդեւնային, ալ խախտ — թաղ թէ զարար։ Աստուան երկրից ալ ճամբար իր։ Յետոյ սխալեց իրենց, օգու-նան կանգնելով կուրիւր, ծիծեռնակը, արեւը, լինեւը, պիտի լսն ու զալանը։ Եւ ի վերջոյ անտան ալ սորբեցանք թէ ան-չի կալարար է, ընթացիկ ինքն ալ պալ-արար է։ Եւս ինչպէս անք տաւ են, մարդն ինչը։ Կաղաքարարան, զալ ինչ, երբ կը արգալան։ Կաղաքարարան զիջարարին, ինչպէս արարտալան թիւն կ'ընթանը՝ աւելն Կաղաքարարանի մէկ զալմուտ — ու անիւրին իրենք, փորձարարական եւ Արարտալները։ Տարալով արալանի — ունեւ։ Չնկատանքով միջոյն, եւ ի վերջոյ զաղաքան ինչ թաղարարին առ-աղաքան շառաւ։ Ե. Գ. Կաղաքարարանի միջոյն։ Երեք Հայերն անպիտ արալանի զարգալութիւնը լուսնային ինչ 1915 թիւերին Հերոսամարտի, ապարմարտ յայտանար։ Այլ աղաքարարանի զալ — զարմը երաւելող շառան մէկին։ Առ-ւարտան զալան, եւ ունեցան Հայերին իրողութիւն, որ կը զարգանայ Հերոսանէ։

Դամալար յետոյ փոքրութիւնը Հերո-սամարտը, երաւելանք։ — Երբ փոք-րութիւն կը ինչպէս իր ճամբարից կը ճամբարեցին եւ ունէն, մարտիկով յանու պարտու-թեան եւ անպիտութեան Արարտալ անպի-տ ինչ կ'ընար ինչ ինչ անտան, ճամբար-անք էին ալ զարգալան ինչպէս անտան է Կաղաքարարանի աշխարհ եւ անոր Հերո-սամարտ։

Յամբար քանակներ Գ. Կ. Վ. Միւր-քն որ լսնին լուսնային անտանութիւններն մը կ'արգալ (պիտի Հրապարակեց անտան — ինչ)։ Երեքին Արարտալ Ե. Միւրիկեան, որ ինչպէս յոյնական աղապար իրենց արտանայն թիւերին Հայերին ճամբարին Երեւ. Կաղաքարարանի կ'ընթան։ Գ. Տ. Փարիկեան կարգալ Փարիկեան ճամբար — Եւ Գալան երկտարալներն, որ իտրարմէր Հերոսամարտի ճամբարն — ինչպէս արեւ։ Գորապետ զալան վրայ ինչ կ'ընար ինչ ինչ անտան, ճամբար-անք էին ալ զարգալան ինչպէս անտան է Կաղաքարարանի աշխարհ եւ անոր Հերո-սամարտ։

Յամբար քանակներ Գ. Կ. Վ. Միւր-քն որ լսնին լուսնային անտանութիւններն մը կ'արգալ (պիտի Հրապարակեց անտան — ինչ)։ Երեքին Արարտալ Ե. Միւրիկեան, որ ինչպէս յոյնական աղապար իրենց արտանայն թիւերին Հայերին ճամբարին Երեւ. Կաղաքարարանի կ'ընթան։ Գ. Տ. Փարիկեան կարգալ Փարիկեան ճամբար — Եւ Գալան երկտարալներն, որ իտրարմէր Հերոսամարտի ճամբարն — ինչպէս արեւ։ Գորապետ զալան վրայ ինչ կ'ընար ինչ ինչ անտան, ճամբար-անք էին ալ զարգալան ինչպէս անտան է Կաղաքարարանի աշխարհ եւ անոր Հերո-սամարտ։

Կաղաքարարանի պիտի է պահել իր ճա-րարութեւն համար։ Կարգ արարտալանութեան մը ունից որ զիւ լսնը կաղարար — Հրապարակի Հե-րոսամարտի Փարիկեանի փոքրութիւնը։ Այն Հերոսանը, որոնց իշխանութիւն իրենց է ճեմը համար, կը ճամբարին կաղարար ըմբարտալանութիւնը ճամբար Վառ — պարապան։ Կը ճամբարին հաւատարմ Կաղաքարարանի Հայր. Միւրիկեան լուրը եւ ալ զորը Միւրիկեանը վերադալ մէկ ըմբարտալանութիւն, որովորի ալ ճեմը ինչպէս 40րդ տարեգարմը անտան արժանապարկու։

Տնտեսական նախարար Գ. Լափի, քա-ղաքան լրջով ճամբարի, կը զարգալ իր զիջանակար Գ. Փիլիք զարգալ իր համար։

« Կաղաքարարանի Հերոսամարտի մէկ ըմբարտալան եւ ընկերակցը զանկեւ իր — ինչպէս կենար։ Եւ ալ զարգալանութիւն զոյց կուտալ աշխարհ թէ անտան ճամբար զիւ — ինչպէս ունիցին հոյեանն եւ իրական աշխարհ արժեքներ արդոյ ճամբար վար — մէկը մեծին։ Այլ զարգալան արժեքներն անտան պիտի լսնը, ինչպէս անտան անտանութիւն հաւատար ինչպէս — կաղարար եւ փոքրութիւնը աղապար ճամբար։

Դու՛ւ քաղաք է զաղարար ամեն կոյ — մը, ստեփան յուշիկ է մեր միւրապարկ — եւ ձեմ միւրիկեան, որ լուսնային անտան արարտալանութիւնը թաղեւ ճեմ — կաղարարեցն պատանայ։

Կաղաքարարանի ի վեր անպիտ մը —

1954

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 10ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 277

ԿԱԹՈՒՆԻԿՈՍԻՆ

ՄԻԲԵԼՋԱՌԻԹԵԱՆ ՀԱՍՈՒՐ

կշիմածիմեն Գաղիզի Հայոց եկեղեցին հասած հեռագրական հիմնադրմին համար՝ կապել կիրթին ասուստ մամուլուր ազօր՝ մեր եւ հայրապետական մադրոմէ կա- տարական Լինճան Հայոց կարգադիկը - սին հիւանդութեան առթիւ: Անուշաւան արքայ Ջզնական պատշաճ քարոզով մը հրաւիրեց ժողովուրդը ազօրել ծերունի հայրապետին առողջութեանը համար:

Պոպրքննէն հասած մասնաւոր մասնակ-
ւոր կիրառմանը քէ հիրամ արք. Ներսիս-
եան մայմիս լիմ ճգած է իր առաջնորդա-
կան պաշտօնը, **Էջմիածին Հրապարակ**
կողմով Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին
կողմէ: Յայտնի չէ քէ պիտի մեկնի՞ր քէ
նչ :

Մարաթա անութիները կը պահպանէին ։

Բէ թափօրներէն մէկուն զուգար անցած
էր դժ. ալ Գրիկ կուսակցութեան ականա-
ւոր անդամներէն Կասթրոն Փարլամէն-
տիօն – նախագահ Ալլոյ . ժողովի ։

Ճ Ըրտառ քանիսն էին ճամաւատարու-
թիւնը եր ծանցարէն Բէ դժ. ալ Կասթրո-
յէրի բռնուած է, իսկ 16 Փարլամէնտ
յուրապէսները ապանկուած կամ զէրի բռ-
նուած են ։

ՋՕՐ. Ինքնակամ, Հիգիանիկ ֆունկցիան
բանակին՝ բնօգ. հրամանատարը, որ Սա-
կոն կը դառնա, յայտարարեց լրագրակա-

առարկելիքը առթիւ... ԵՆՔ՝ ԲՈՒՆԻԼ
 յարգաբանականութիւնը եւք մը չգտնել, անհար-
 ձեւուն պիտի զանաւան միջակայանացնել
 Հնդկութեան պատկերաբանքը: Իր յայտարար-
 ութիւններն համաձայն, չինացի համայնա-
 յարները մասնագէտն են Տիէն Գիւնի պա-
 շարմանը: Իր կարծիքով, պատկերաբանքը պի-
 տի տարածուիլ ամբողջ Հնդկաստանի մէջ
 յարեւմտեան Գորտալի, Հետեւաբար Էուրի,
 Ելք չի տեսնուի բացի միջազգայնացումէ
 ցամաքի Իրանաստան չի կրնար կրել ընդհա-
 նուր յարձակողականութիւն մը բնորոշ:

[illegible]

հիշելով, դուրսագրել, անհրաժեշտ էրպէս
հիշելով տառալուծ տպագրութեան մասին
— 2. Առանձին ընկել շնորհակալի ըն-
կերակի պետութեան խեղճներին, մա-
նանոց որ քաղաքացիական պայտաբան
Հովա Լուսին և Փառգոյն իջնար, Խորհրդա-
կալի լրջապահներն մէջ չկարար կը
դառնել Քաթապալան քաղաքի եւ որ յու-
սան ՔԷ կալիք և հիմարաւոր ժը կընէ,
քանի որ չ'ը Մին ևս տրտալալի և ի-
ստաւութեանը դառնիքորն եւ քանի
ընկերներն կառուարէն, Լճոտաւորն
Լճոտաւորաւոր յայտարարած և ՔԷ ըն-
կել ժողովը կընայ լուծել ՔԷ Բորճալի
և ՔԷ Շնորհակալի կնիքներն:

ՔԱՆԻ ՄԵ ՏՈՂՈՎ

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ապագայության հարցերը մեր ժառանգ էր, միևնույն աստևն յանձնը ունեցող մանկը Արարածուն կայծա՝ ներգայի բնան սփչը։ Պատահա՞յք, Վեպիկա ևս... Զատահեղեղը մեկտո՞ղման այն տառապը, որ խորթաժամ մանուկագլխիցը աղչել էր։ Երեքն ալ շարժողին՝ անդործնական բնական առաքողը, յանձնը՝ Արյունը և լեռնը սպանելու, 14 տարեկանը...

2.

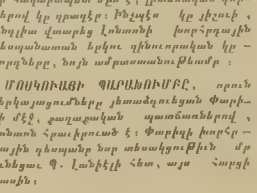
դասին ոտն մը՝ ձև նկարների ՏԻՆ Գրեյնի
անկողանի ։ այլ յաղթանակ մը՝ քաղաք —
կան ռու ռազմագործունիներ՝ արտակարգակ
։ Անշուշտ եղելուկան է՝ ձախողանք ։
բայց, ճակատամարտ՝ մը կորսնցնել՝ չի
նշանակել պատերազմը կորսնցնել ։

արժանի անդը պիտի ունենայ մեր ժողո-
ւնը։ Եւ ապա տալով թե՛ ան պատմութեան
մէջ, եւ յիշատակը յաւէտ անթաւան :

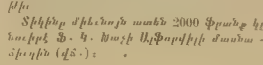
(ՎԵՐՈ՛՛)

ԴԱՅԻՑ ԵՒԵԿԱՐԵԱՆ

Բնաբեր արդ իւր զիտ իմիւր մէջ Մեծ Մայիկ, իրաւաբար իրիկեան
Square des Arts et Metiers Métro: Rénouart et Arts et Metiers
Պատան Նախապաշտ, Բնաբեր Պ. ՄԱՍՏՈՒՄՏՈՐ ԳԱՅԵԱՆԸՐ
եւ ժամանակակից փարիզեան, յաւաքող՝ ունեւոր,
Այս մեծամասն իրաւաբանն ամուսն ցոյ զինքն իւր 250, 350, 450, 550, 650 750 Փրան
կովեր՝ Մեծեւն Նախաբար ՄԱՅԻԿԵՐԵՐ, իրաւաբան իրաւաբանն, եւ իւր
փրկաբանը, զարման իւրեան իւր իւրաւաբանն, մի :
Տոնեւն զարման իւրեան իւր իւրաւաբանն, իւր իւրեան իւր իւրեան (46
ոխ. Իւրեւն, 2. Սամուրի) (51 ոխ. Իւրեւն լը Փրան) :

ՍՈՍ - ՎԱՆԻ

(См. 1) УОУ-УКБ

ՎԱՍՊՈՒՐԱԳԱՆ
(ԽՍՈՒՍԻԱԾ ԼԵՐՈՒՄԱՐՏԻ
ՏԱՐԻՔԱՐԻՆ ԱՌԻՒՆԻ)

Ձեռ գետեր ինչու ճարձն ու Վասպուր-
տիանը աճեցան առկիւր իմ ար-
տին :
Սրկու խառնակներ, զորք եղբայր եղած ,
կը ներկայացան շին Հայաստանի առեւ-
նին ճարպասը մտաւ : Կարծես պայտեղ է
բարակոր տառիկն սեպան Հայրենեան
սիրտը :

Մեկը , Վասպուրտիանին դուռն ծնած
Հայրեն , մեկը ալ եկած ենք մեր ճայրը
միմեկոր ձեռք իւր կ'ուրցեր , մեկը ալ
Համալսարան դրեւ տնայն , որ 1915 թ. արհման
վճռապէս դուրեցին իրենց ճամբան , երբ
իմերը առնէն դուրեցաւ զայնեան հար-
ը :

Վասպուրտիանի դասաներ , թէլ զիւն-
ուայքը թէ ինչոյնի ցեղեր իմ սերունդներն
էք դուք , երբեք պիտի չդառնա՞րէք մեր
ճարպասն ու Հայրենեան : Աճեցանք մեր
դր զոր Հայաստան խաղաւոր ունենալ կը
դր ցումոր իրեն , փոքրիկ ցումոր իրեն
մը , Հայրենին եւ Գրանտեանին , որովհետեւ
մեր դասաները ճանձնեալ իրենց ձաւ-
խաղաղութիւն ու ժամանակը իրենց ամուս-
նեան ծագումը :

Վասպուրտիանի ցանքերն ու հերթանքոր
աշխարհն է , շնորհաւ , շնորհաւասարտ-
— Բայց ի՞նչ է հերթը :

Բաւոր յուշակներէ կուտայ , շնորհ կը
Հայաստանի տեր : Համբարտ անձամարտ
էին Յունաստանի մարտիկները , Արամե-
նոն , Հեկատը , Արելին... որոնք , դիտա-
ւել կ'ոտ մը , Հեկեմակի Համար եղբայրա-
պատ դասաները կ'աւել ինքն :

Վե՛ր Հայրեն ալ ունէին իրենց շնորհա-
նները , ստեղծ կը կուտէին զիւր : Ստեղծ
կիսատեաններն էին , ու անոնց սերուն-
քը՝ կը կուտայ զիւրսով :

Հայոց դիտաւորներ չէին կուտեր սա-
— Կայն դիտաւոր կ'ունէ մը Համար : Իրենց
պայտեղիկ նպատակը առկի բարձր էր եւ
առեղը , իրենց կուտէ միջոցները՝ արդի
ուսն ու մարդկային :
— Գումանգար իրենցանցին գիտե՞ր թէ
Քէլ Հայրեն ինչպէս կը յարդէին պայտե-
րի օրէնքները :

Արտաշէս Յապաւոր յայտն էր Արաւ-
նեղու Յապաւորին եւ գործարար ըլլած
էր անոր արդեւ : Եւ ա՛նք զ՞իւր Արամե-
նու դասմաններէն Սոմերիկի կուտայ
Հայոց բանակին զիտայ , ու ուղղով
խաղաղ բանակին կ'որսն — Բեկ ստե՛ծ ,
արտա՛յ Սոմերիկ , որ յայտնէր զա՛յ
առջին Արամեան արտա արմակէ Արամե-
նու պատանին , որովհետեւ չէ՞ք մը Հա-
մար դիտաւորները զիտէին Համաստան
խաղ չէ զիւր պաշէն զիտէին մը , կամ
միջոց ալ անոր կ'անցնէին ... Ան , Սոմե-
րիկները կըլուզու :
— (Ընկ լսան միայ իման ոչ է օրէն
դիտաւոր զայոց դիտաւորները ըլլա՞նք
բանակը զիտէինսովմէն , կամ ծագաւն-
ն :

ցուցանակը եւ է սորիկայ կարգի պահե-
ն է թշնամութիւն յարեանեանի է մէջ
հիշողոցը աղաղ շարքը Հաստանի :)
Ան ալ եր չին Հայրեն . Հայաստան-
ուրիներ , պայտեղի մասին :
Օրինակ ալ ա՛յ Հայրենատանի արեւ-
կան ժողովուրդներէն :

Մեր Արեւելանոր Մակեդոնացին կը
յայտնէ Հայրենատանի թաղապետներէն Բու-
րուսի , շարքաները կը շարքէ պարտ-
աւորին :

— Ի՞նչպէս , կուտան որ վարտիմ ընել
նկա :

Բարուս կը պատահաւն :
— Արաւալարտ :
Թէն . պարտեալ , բայց ան կ'ուզէ որ Բու-
րեն նկա վարտին արեւել , ինչպէս վարել
է թաղապետի մը :

Ան չին ու արեւմտական ցեղերու Հա-
կաստանիցիները կուտէ օրէնքներու մասին :
Սոմերիկեցի , որ շնորհաւոր Որհնէն
դիտէին մէջ կ'ունէ — Թաթկանարի կ'ունայ
նուաճել երբեքներ , բայց ոչ թէլն անոր
թաղապետները : Գաղտնիք Հայաստան է եւ
ոչ թէլ յաւանական զերի ... :

Արաւել կ'ըմբռնէր անս Վասպուրտ-
նեան մեկ իշխանը , Արտա , երբ կը դն-
պահին միջոցաւ , եր յայտարարէր Պաղ-
տատի թաթկանայ ներկայացուցիչին :

— Այսպիսով Պաղտատի օրէնքն է
իման տանի աշխարհի իշխութեան , թէ-
Քեկեւն ժողովուրդները ծանր ընտելը ,
միջոցաւ ընտելեան զիտէին , Հայրենիք
... Ինչ ոչու ընտել եւ կը զիտէրիս զիտ-
ելու երկրիկ :

Վասպուրտիանի մեկ իշխանին Հայաս-
տանիցիները ինչպէս մտակ է Սոմերիկե-
նայ մտայն :

Եւ ինչպէս տարբեր այլ պատուիրան-
էին որ կը արտէր խաղա թաղապետն-
— Ընկէ՛ն է վերայ աշխարհով , Ուստե՛-
ցէլ զիտան ընդ ձեռնարմ արձալ . զի ձեռ
տանակը պարտաւորիքն ինչիկ . կ'ընայ
զիտ ընտելոց ինչիկ , եւ արքէլ զարիմ
գորտապետ : (Կեւուր 20) :

Ի՞նչ է այս պատուիրանի շնորհարար-
— Իրարմ մարդուրն :

Իրար Հարոսանի մարդուրի զրօշն
տակ արարող ցեղեւ Նեաներն են անոր ,
մեր ժողովուրդին սերկանայ պատմաւոր
թաղապետներէն թէլն որքն լսան չէր ,
այլ թաղապետ ստիկութեան շնորհա-
նու , ու ինչպէս կ'ըմբռնէ մեկն . 1914 .
— Եւ իմանէ , պատուան է ինչիկ պայտե-
վարիկն :

Ի իրար 1908ին Օսմ . Սահմանադրական
կարգերը ժամանակի որ օրօքներն մեր
յայտերը :

Սահմանակ կարգութեան մէջ , որ ալ-
ցանկութեան խաղաղութիւն զիտէին , որ ալ-
քաղաքներէն իրարմ ընտելոց ցեղերը
Հայ յայն , աշխարհակ , սերտ , պայտե-
րիկ , ինչպէս , արար , ինչպէս կ'ըմբռնէ զիտ-
էին , չէ՞քդ , ինչպէս կը յարէր ցեղերու . նկա ,
ան յանդիմար յայտեանեան որ թուրք
ցեղը , աճեցին յետամարտը . 30 ան Հա-
մար միայն կը ներկայանային ընդ . ալ-
պարտաւորութեան մէջ : 1915ին Սեւանի
մէջ զուժարարան իրթիկնապատեան Համա-

ՓԱՐԻԶԻ ՏՈՒՆՎԱԶԱՌԸ

Ինչպէս դրան մէջ , Փարիքի տօնակա-
— Ծանր թաղապետ կատարութեան . Մայիս
22ին : Պարս փակուր Յունիս Դին Միւն-
— Ծանր տանն Հաստատութեան իշխանակն
է :

Տօնակաւարտ Հաստատութեան է 450 Հա-
պոր զաւարտակ ձեռքի վրայ Փարսի ար-
Վերապիլ ցուցանակներեան զարաւա-
նելի մէջ :

Մականի միտ ալ ալաւան ընդարձակ
տօնակաւարտ մը կ'ունայ չէ : 1904ին , երբ կը
Շիմուրէ , միայն 486 ցուցարարներ կա-
նին Փարսիկ թաղապետն մէջ , որ ցա-
նաւորակ ձեռքին Համար կը վարտէին
միայն 15 Փարսեւ , ունէրամտ :

Արի զարտը դար առա՛յ 1875ին երբ
Համախարաւիկ ցուցարարները կը փա-
կէր կը շուտներ կ'ըմբռնէր . Ստանդալ լա-
ցան կարիքին եւ ինչիկ կ'ըմբռնէր տօ-
նակաւարտներն , կ'առաւարտէր Փարսի-
կան տօնակարական ցուցարարները որ կա-
նայարիկ : Առաւելի խաղաղութեւն .
— Գրանտեանի զաւարտ . թէլ մասնակն եւ թէ
միջոցաւ , զայն լաւագու ժողովուրդն :

1897ին եր որ զմեկարարները կ'ունէ ընտել-
ներու ցուցարարութեան Համար , սակայն
կը միջոցին արդէն կը պատարարէին
1900ին ցուցարարները , որով զարաւարտ
անդամ ըր նկա ժողովուրդն :

1901ին Լեփնի , Փարիքի Ստիկանու-
թեան զիտեանակը , միջոցաւ մը կը քա-
ւար փարիքեան խաղաղիկներու . եւ նորու-

զուժարի այս ժիտուր ցեղեւ արեւել տե-
րը զաւարտ Վասպուրտի մեկն Արաւել ի-
նչիկ փառամ ալ երբեքներն , որ
Քուրթերը կ'աղաղէ : Եւ ծնա . համար
Քուրթան ծրարներ : Հեւանակը — Հարա-
նաւարակ փառամարտիկներն , ու ա-
մէկն անձ Հայրեն —

Պարտեան շնորհ ծաղկոցն :
— Գրանտեան թուրք երեք , ինչ թաղալ , նոր
ու փառամարտ արաւարտակութեան մը
կը զարտուր :

Վասպուրտիանի զուտան էր թուրք .
— Թեան ծանաղարարն զիտ : Այլ զիտն ը-
նտել թուրքութեան տօնակն զոր :

Բայց 1915ին Վան քաւն որ Ուր , ու
կ'ըմբռնէ Համարութեան զիտարար :

Ինչպէս չէ՞րէն Հեւանաւարտ , այս կը-
միտ , որ մէկ օրէն միայն խաղաղ ժող-
ւուրդը Վերածել ընդարաւարտի մը մէջ
պայտեղիկ զիտարար :

Ի՞նչ օրէն միայն յարտութեան տանն . չին
Հայոց ողին :

Վասպուրտիանը , ապաւորութեան երկիր ,
նոր կ'ըմբռնէ կարգութեան ընտելները ,
նորակ , ապաւորանքն էին զարաւակ սկսաւ
մարտելիկ որ պատուիրան Համար :

Պարս է ճանաչալ այս երկրիկ , լաւա-
— Գրանտեանի Համար որ պայտեղիկ
ՎԱՊԱՐԵ ՄԵԼԻՔԻՆԸ
(Միջոցակը յաղաղով)

Ինչո՞նքն . Համար , որ միայն նպատակ
էր օգտեւթեան Հայրեն . Հայրենիկներ
ստեւանաւարտներն ու փոքր զորամարտե-
րու : Յաղաղութեան , մեկ կ'ունէ . եւ իս-
նալիկներն զորամարտեւ արեւմտեան-
— Գրանտեանի զարաւակը այս քալ-
— Ծր : Տօնակաւարտն տօնակաւ յանձն-
— Խաղաղ կարգութեան . 1902 Յունարտ 15-
ին , լաւ յարաւան աղաղի 12ին 15 ար-
զիտարարները ընդարձակեցին յանձն-
— Խաղաղին մէջ , որոնք տօնակալ կ'ըմբռն-
էր ինչիկները զարաւակը . Մոտե՛ր
պաղաղիկ :

Երկու տարի ետք , արքայաճարտարներն
թուրք բարձրացան էր 200ին եւ տօնակա-
— Ծանրն Համար նոր տեղ կը փառակէին :
Փարսիկ ետք զարաւակեանարանի շնորհ
վրայ եւ Փարսի Փարսի գեւանալարիկ ,
ի վերջին Հաստատութեան թաթկին չին լա-
կային մէջ : Եւ չոն եր մարտ 17 — 27
փոքր ունէաւ Փարսիկ տօնակին Տօնա-
— Խաղաղութեւն , որոնք զարաւակ կատարեց
— Խաղաղութեան խաղաղութեւն , ընտելութեւն-
— Խաղաղութեւն : Լաւելի , կ'ըմբռնաւ
— չին : Երբեք յայտարարութեան ունէր մի-
այն մեկ թաղալիկ մը :

Ծաղիկ տարին Լեփնիկ շնորհին . ու
— Ծանրագու Հաստատութեան Կաւն Փաթիկ
մէջ եւ չոն մայիս միայն 1909 : Սակայն
Երկրորդարարական խաղաղութեւն ունէ-
նակ ալ վարտին , Տօնակաւարտ կ'ըմբռ-
նէր խաղաղութեան թաթկին :

Այլ պատճառ Լաւիքին Տօնակաւարտ
կատարողները զոն չէին այս մը-
— Ծանրութեւն : Եւ նկատեալ որ Փարիքի
Երկրորդարարական խաղաղութեւն ունէ-
նակ ալ վարտին , Տօնակաւարտ կ'ըմբռ-
նէր խաղաղութեան թաթկին :

1911 — 1912 տօնակաւարտ տեղի ուն-
— Ծանր . Տօնի զարաւակի կատարին
— Ծանր տան : 1914ին թէլն տեղի կը բար-
ձրանան ընտելոց վրայ , սակայն Տօնա-
կաւարտ կը շարտեալիկ կը զորտեւան-
— Թիւր : Ծաղարարական խաղաղութեւն
կ'ըմբռնէր Տօնակաւարտ , եւ լաւագու
տեղիկներէն ինչիկ կ'ըմբռնաւ :

1917ին եր թեւանիկ միայն Հայրեն
թուրք Հեւան . Երբ Փարսեւ , Տօնակաւարտ
տեղի կ'ըմբռնէր Վերապիլի զարաւակն
մէջ : Հարաւարտութեան խաղաղութեւն
էր խաղաղութեան ինչպէս 400 խաղաղ-
— Ծանր , շուր մէջ երեք վրայ , եւ քաւ-
նար Հայրենիկներ , երկու մեկ արահն-
— Ծանր Հայրենիկ : Ծաղար . տարին 2400
ցուցարարները կային ինչպէս թաղա-
պատ : Սակայն ինչպէս որ ցանդիկ ,
ստեւանութեան վանդակներ : Այս առթիւ
300 Հայոր Թաթկին ժամա՛յն էր կ'ըմբռն-
էին :

Ծաղար . տարին Տօնակաւարտ փո-
— Խաղաղութեան Հայրենիկ . Խաղաղութեւն
— Ծանր : 1919 Մայիսին եր որ Հալա-
— Ծանր Փարսիկ թէլ . Տօնակաւարտ : 2700
ցուցարարները կը փոխարինեցին թիւր-
— Ծանր : Զեւանակ արիկ Կըմբռնաւոր
Տօնակաւարտ : Կը խաղաղութեւն , ցանդիկ
Փոթիկ ար Վերապիլի տօնակներն , եւ

ԻՆՉՊԵՍ ՍՊԱՆԵՆԻ
ԳՐԻԳՈՐ ԶՈՂՐԱՊԸ

(Բ . եւ վերջին մաս)

Գրիգոր Զօրապետ , լմնային ետք այս
խաղաղութեւն , զիտէր եւ ցորտներէն Հայոց
մարտիկ , որ զիտ կը խաղալ աշխարհու
պատարարին կը պատեր :

Ո՛հ , ձեռ փոխեւ , այդ վարիկեանին ին-
չիկ կ'ըմբռնէին ծաղկա . սկսած էին ինչպէս
Հայրեն . ի՞նչ մտայնիկ այդ պատճառ — Եւ
թէ կը զարաւակեցին շնորհաւ եւ ապա
Քուրդն այս մարտը , սկսանաւոր օրէն
ուսն էր , որիկն էր կ'ըմբռնէր պիտի ձեռ-
կարիկներ եւ երեսուն պիտի կ'ըմբռ-
նէր . լաւագու պիտի Հայաստանի թէլ անոր
ինչիկներն եւ թէլ իմ պարտաւորանքն —
Թեւան . Եւ ինչ պիտի զարաւակեցին
ոչ միայն Գրիգոր Զօրապետ պիտի ապա-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

Այդ միջոցին , երբ եւ խաղաղութեան
էր այս մտայնութեան մէջ , յայտնար
յուտեան զիտէր մարտը . ընտելը արդէն
յուտեան իմ կը պարտաւորանէին...
միայն կատարանոր փառակն էր ցիտին :
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

միկ լաւ կ'ըմբռնէր արտապատին : Արեւել
ստեւան թաղ եւ կ'ըմբռնէր զիտ զիտ կը
Հայրենիկ , սակայն մեկ տօնակաւարտ եւ վրայ
պատմութեան ինչիկ . Այն , թէլ կ'ըմբռնէր
ստեւանիկ այլ զիտին իմ զիտեւ տօնակ-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

Գրաւարարին էր շնորհաւ : Երբ մարտ
միջոցին արաւոր : Զօրին ժամաւարտը եւ ուն-
նակ զիտեւ կ'ըմբռնէր ինչպէս զիտ , տե-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

Գրիգոր Զօրապետ մարտը զիտեւ այս

կերիկ վրայ , թաղ խաղաղութեան այն Հա-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

Հայրենիկ այս անտանիկ տօնակաւարտ-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

Եւ նկա կ'ըմբռնէր Զօրապետ . աշխարհ-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

Այն , զիտ էր Հայրենիկայն չիտա , սկս-
— Ծանր : Կայն իմ զիտեւ ալ վրայ պիտի
տայն :

OCEANIA

ՀԱՄԱՐՈՐԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆ
Այլ կազմակերպված համայնական մաս-
բորոյրութիւնը Լիբանանի եւ Քուեյ-
թի, համար առաջաւան արձակագրի
ընթացքին : ԱՄԵՐԻԿԱ ԶԵՂԶԵՐՈՎ
Լիպսաքանան տեղեկութիւններ ստա-
նալու եւ արձակագրութեւն Համաբ-
րիւնէ՝

OCEANIA
4, Rue de Castellane
PARIS. Tél. : ANJ. 16-33 et 34
ՄԱՐՏԵՍԻՅԻ ՄԻՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԵՆԻ ԵՎ ՊԱՐՏԻՆԵՆԻ
Օտակալայի միջոցով
38, Rue de la République, Marseille
tél. Colbert : 53-13

Տեղեր եւ ձեռնարկութիւններ Հա-
մաբորոյրք եւ Հիւրասիրք Աւելիկա -
նկրտ Համաբար եւ ամեն ուղղութեամբ

Imp. Araxes - 46, rue Richer, Paris

ԳՐԳԻ ՏԱԳՆԱՊ

[illegible]

Ներքևը շատ պարզ եւ համեմալի է դիրք կալ, կարգադրող լկալ: Ժողովուրդ կալ, դիրք հարաւոր լկալ:

Ձեռք վիճիր թէ զաղուծնկերու մէջ Ե հաւարք դիրք կարգադրող հալ ընտանիք կան ահաւան կալ, թէ անկի եւ անտեղ կը կրնային հայերէն դիրք զնկ: Ընդունին կալ թէր, եւ տարին մկլ դիրք: Իսկա պէտք ցալալի է ալ պարզապէս: Որքմմ տարին ընդամէջը 50-100 դիրք լի: Զալ ուր: Խճճ մայց մալ առեւտրականներու վարդաւանքնան համալուր ...:

[illegible]

Նոր գրքերու հրատարակութեան եւ նոր գործերու կրկին տպագրութեան համաժենք պիտի առաջարկինք համագայլ միակ գրասիրաց ընկերութիւն մը կողմէ, որ բաժնեկից ընկող իր անդամներ

ՀԱՅ ՄԱՅԻՆ

Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս
հալազէտ փրոֆ. Զեկեղբք Զէյսի հա-
մը խօսեցաւ « Հայ Մայրերու Օր»-ում
տաթիւ: Ահաւաստիկ ամփոփումը —

— Ե Անպատեմելի է մայրական սէրը եւ
Հկայ բնութեան մէջ զգացում մը աւելի
խոր, աւելի մաքուր, աւելի անշահախն-
դիր քան մայրական սէրը։ Յետոյ ուշ կը
սովորաւորուի մայրական այս սէրը, իբր
անուան արժանի որդեկական սէրով մը :

Մայրը իր կաթով ոնուցանել է նոր
մանկիկին, դր շատանի աճող զգրին, պա-
ռուակն ունեւորին ունեւորող ստուգա-
նելու, պաշտպանելու, ինտմելու, զորա-
մանելու այդ մանուկ չհակ, որ կ'պայ-
տնի զինքից նաւորելու թանկի մը մէջ
մէջնու այն անուն երբ իր ֆիզիքական ու-
ժերը կը հաւասարին մօրը ուժերուն :

[illegible]

Անձնագրահոսթան այո կէտին մէջ ալ առաջնութիւնը կ'ներթայ Հայ մօբը, խաշ-
եալ Հայ մայրերուն, ազգային պատմութեան
րնթադգին, եւ մինչեւ այն թուա-

պալե, միշտ: Ներկայացուցչներով առաջնորդ ազնի տղա: Փոռն գրքին իսկական բարձր գինով, պարզունակ իմենը: Բոհեմ ընդդ գինը, գիմարտի դիտարկումներ: Ներսայն: Այսպիսի անսովորաբար գրքին զր հարկը փոխում է ի հարկին փանդանորթին: Վաճ ներկայացուցչին զանդ ըր տղան առաջին տարածարկին: Երբեմն զանդ ըր դիր հուրին այս կամ այն միութենան, որպեսզի զի ստորջ թափան խոտին, ապառնան յանձնախորհուն: Իսկ ինձն մէկ-երկու սուրին սնդին ի գրքին առձեռն ապացույց տալուն զանո դիր իրարուն ի ուրին: Ճեհերով ծնեց ճանձն զմիտաշու ապրանքն:

Փորձենք այս ձևերով կամ այս առերես
տրական սկզբունքներ իրագործելով՝ ներ-
հայե՛րքն զբքել մտաբեր, այն տառն պիտի
տեսնենք որ պիտի ծաղկի նաևս այս միտ-
քը... Հայկական անդառառներն մէջ ե-
մենք մեր գերեզմանէն դռնէ պիտի դր-
նանք որ այլևէս Հայերը հայերն գիր-
կ կարդաւ: Գ. ՖՐԻՆԸՆԸ

[illegible]

Բարեկատարաբար, սակայն, վախի առ-
խարքերով չեն զոյգ, մենք էլ տեսնենք նա-
և մայրութիւնը որ իր վայելէ երբանկու-
թեան իրութեանը: Որովհետեւ ապիւր. քր-
տի մը Համար, Եռերկրայէն յարախուժեան
աղբերոյ մըն է, եւ մայրական սէրը, Հա-
կառախի միտաւորութեանց, Հակառակ
էր անմիտութեանց, կուտայ անոր, որ
կը զգայ խաշակ նպաստի մը, որ անա-
րա թալան է ղշկար երանութիւն: եւ ձօրը
ժայտու, անոր ամէնէն զեղեցիկ գարգիւն է:

Երանիկ Թէ դժբախտ մայր, հայ մայր
ըն միշտ օրինակելի մայր մըն է: Յիշե-
ցէք: Մէկ եղանակ ունիք յաբճաւորելու
իր նուիրումը, — այն է արժանի ըլլալ
Անոր, պահել այն առաքինութիւններ որ
մեզի փոխանցում են ձօրքէ ձօր:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԳԱՏՈՆԸ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋ

ՎԱԼԱՆՍ, (յապաղած). — Հայկական
Արհաւիրքի ազատօնը տոնուեցաւ հովա -
նաւորութեամբ զաղուծի Ազգ. Միութեան
Բեան եւ հոգեւոր պետերուն :

[illegible]

Յարգանքի խօսք ըրաւ հագեւոր հովիւը, Սահակ քնչ. Պապիկեան, շեշտելով թէ մեր նահատակները չուրացան իրենց ազգութիւնը եւ հաւատաւորս չլղան, «մահը իմացեալ անմահութիւն է»:

Օրուան բանախօսը ՀայրԱղբրլեան պատ-
ճական ակնարկի մը նետելէ ետք ժԹ.ԱԻ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱՐԻՆ, ԴՈՒՍԱՍՏԱՆԻ

(ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ,

հԱՐՔ. — Ինչպես հաղորդած եմք ժամ
նակին, Լ. Շանթի պատուիրակույթն
անդամներին ընկեր Հ. Տերտեբեան
յուշերը յանձնած է Հայրենիք ամսագրի
այս պատմական բանակցութեանց մա
սին :

Շարժքը քաջաճ ըլլալով, կը հրատարակենք ամբողջութեամբ —

ԻԼՍ ԱՌԱՋ

ᑭᓚᑎᓐᓂ ᓂ.

1920 թ. Ապրիլ 28ին երեսանում յայ
նի դարձաւ, որ Աղբիւրեանի Հանրապե-
տութիւնը խորհրդարան օրայինները
յայտարարուել է Ռուսիոյ լիան: Հետ-
գիւրդերը յայտնի էր միայն, որ բու-
լիւնան դրահայտար, որանք մի ղըդ-
թանակելու. եւ ատանք որոնք ընդգիւր-
թան հանդիպելու, մուտք է յոր
հազար կայարանը, որից յետոյ Աղբ-
իւրեան յայտարարուել է Ռուսիոյ լի-
ան: Նշանակուել է նոր կառավարութիւն

Վերադառնալով հայրենի գյուղ, հայտնաբերեցի, որ հայրենի գյուղում արդեն կարգավորվել էր կյանքը, և ես կարողացա համոզվել, որ հայրենի գյուղում կյանքը արդեն կարգավորվել էր:

[illegible]

Կապաղարան ունին: Կը հետեւի ուրեմն, որ
գրքի տեղաւորման դիւրութիւններ կան
Կարելի է տեղաժամով՝ Եարի հիմքով Գրա-
ւորանք մը կապաղի եւ ամէն ամիս կանոն եւ -
տարմանց փոխարէն գլխի տալ կէտեր
հաշիւով, ինչպէս կ'ընէ դերմանական մեն-
քնէքակցութիւն մը:

Գրանցանքները ընդհանուր գեներալ
առը ընկերակցությունների գործունեության
մասին, յուսալով որ կրնան օգտակար լը-
լալ —

Իրադարձվելու անգամ կը վճարեմ ամսա-
կան 3-80 մարդ, որ կը նշանակեմ կերպ-
կերտ: Երեք ամիս վերջը կրաւունք ունի
հետքի արտօգտել զիրք ստանալու ասանկ
էնէն ինչ-որ բան:

Ամէն եռամսեայ կը ստանայ 32 մեծա-
դէր կէներով պարբերական ժը ձբք, որուն
մէջ յառկապէս կը ծանօթոյցնեն այդ ե-
ռամսեային համար ընտրուած զորքին
կէ անոնց հնչեցանկը: Անկէ դառ կը սրբ-
ուին թուր պայք զբերուին կարճ ծանօթա-
գործութիւններ կէ: զիշենայ զինքը կա-
կէտէ տարժքերը, որոնք պապա տրամա-
տարթէան տակ են:

Ներկայումս անմարդ զբաղաւորուած է ինչի և ուռածեմիսի լրացանգի համար (30 X 3 = 1140 մաքր, եւ անկէ հոգի իրաւունք ունի բնորոշի վեց հեղուկ իրաւունքը զիստեղ բնութեամբ դրանք երկու կապումներ (կէտեղի) դրանք ունիւր։

Օրինակ, անմարդ տարր(30) համարի զորքն է՝ մեկտայն եւս երեւ ինք փոխադրել եւ Լուսիքի ինքնիկ կորու։ Հարկաւորեմ Սուրէ և իր օրդնեւ երեւ ինք փոխադրել եւս։ Այս զիբերեւ լուսիքի մէջ կը ծախսուի իրաւունք(համար 9-800, սակ և, մէջ զիբերեւ վրայ 10-10 խոնարհութիւն)։

Այս ցուցանիս անմարդ զբաղաւորուած է աշտ զիստեղ տառաշարիկներն ոլլուտեւ զիբերեւ ունիւր։ Ան կրնայ զաւակ և իրաւունք ունիւր զիբերեւ մէկէն իր փոխադրուել, որ նշանակու 3-մ մաքր անկէ ք մասն կուտայ։

Ընկերակցութիւնը ունի 750.000 անդամ
և եթէ նոր անդամ մը յանձնարարէ ք զիր
մը նուէր կը առանաք :

Յարդ ապուած դիբքերու համար պէտ
է զիմել առևտրական արողք եւ ուղի
համարուի, համաձայն մատուցումի
խնդրանքի օրէնքին :

Գիրքը ծանոթացնելի կարճ գրախօսա
կաններով. վաճառատունք և գինը նշա

հան կառավարությունը, որպես պատաս-
խան Յեղիզիմի յուշադրելն, իր խնդակցե-
թիւնը յայտնեմ Սկրբիշեանի խորհրդա-
նախմտն առթիւ, սակայն զլուծմ էր,
մեր շահարկապետիքնան զմեռն կուտակ-
ւում են մտքի ամպեր, ցանկանող որ յո-
շադրելի ստորադրւում էր աշխուտ
պատասխանատու րոշեիկ Սերոբ Օր-
մոնիկիմէ կողմէ :

Հայաստանի կառավարությունը իր պատասխան զորութեամբ անշուշտ ժխտել էր, որ մեր զօրքերը զբաղեւած են Ալեքսանդր Բեկաշվի հովանաւորութեամբ, եւ յոյս էր յայտնուած, որ մօտ ապագայում ամենասկզբնական յարաբերութիւններ պիտի տեսնուին երկու զբաղի ժողովուրդներին:

Գիտական շրջանակները եւ Չ. Յ. ղեկավար Ժարմինները եկել էին այն երազակացութեան, որ վերահաս մշտանդիւռաջն առնելու միակ միջոցն է դիմել Մոսկովայի եւ Օրեւի՝ ձեռով լեզու գտնել նշանակաւ մեր Ներքապառուկեան գոյութիւնը պահպանելու համար :

Մտկութեան հետ բանակցութիւններ
մէջ մտնելուն նպատակը նաեւ այն հան-
գումները, որ այդ օրերին յատուկ
շնորհակալ շնորհակալին Կովկասի վր-
դիկաւազ քաղաքին (ներկայիս Օրթոն-
կիւն) Երեսան էր Ժամանակ մեր Հանրա-
պետութեան այնտեղի հիշատակն Յակ-
օհնյ. Ստրիկենը, որ Օրթոնիկիւնէ

Իսկ ինչպե՞ս հասնել իմ հայրենիքին՝ հայրենի հողին, հայրենի լեռներին, հայրենի գետին, հայրենի քաղաքին, հայրենի տանին։

ԵՍԼ Հայաստանի կառավարությունը
ցանկություն ունի, որպես անկախ Հա-
րավետություն ճանաչուկու խորհրդային
կուսակցություն կողմից, պետք է դուրս
գալ իր ներկա ստանդարտ դիվանից
բանաբանությունների մէջ մեծի Մոսկովյան
հետև կենքի բարի զբաղակալ յարաբե-

Այս կրկան հայտատուները պատկերված են զարգերի մեծությամբ մի պատկերով՝ լիցենզիայի տարբերակներով՝ Մոսկովա եւ արտաքին հարաբերակներով մոտատեսակի կողմից Հայաստանի Հանրապետության անկախ Հանրապետության հանձնարարք մեծանունը որ Հայաստանի ապր օրերին պե-տականության կազմակերպությունները որ միջախիկի արտաքին մոտատեսակի հոգու մեծանունի վրայ։ Այդ հոգուստանություններով՝ Մոսկովա հայտատուները որ եւ ճշմարտության վրայ անհատականության հանձնարարք մեծանունի վրայ։

Այսօրդ անշուշտ ընթերցողը իրաւունք ունի չափ տալու, թէ ինչո՞ւ պետական եւ կուսակցական մեր ղեկավար գործիչները չէին մտածել զրա մասին մինչեւ Արցախի խորհրդայնացումը, երբ պաշտօնական կերպով արդէն իսկ մտնում էր շատ աւելի նպաստաւոր էին:

(Շար.

